

DOI 10.36074/logos-24.05.2024.006

СУЧАСНА МОДЕЛЬ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

Вовченко Оксана Сергіївна¹

1. канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0001-8065-0529

Анотація. В роботі автором досліджено нові виклики та можливості розвитку сталого фінансування, які з'явилися перед українськими банками в сучасних кризових умовах. Обґрунтовано місце корпоративної соціальної відповідальності у розвитку сталого фінансування в Україні. Охарактеризовано рейтинг управління корпоративною репутацією банківських установ згідно з соціальною орієнтованістю. Запропоновано п'ятикомпонентну модель КСВ, яка ґрунтується на визначених ключових компонентах: безперервність роботи, безпека клієнтів та співробітників, допомога державі та армії, партнерська підтримка економіки та фінансування соціальних та гуманітарних проєктів: надання продуктів харчування, забезпечення медикаментами, допомога з житлом, забезпечення людей психологічною допомогою та допомога дітям.

Протягом останніх років суб'єкти фінансового ринку зробили великий крок до усвідомлення своєї відповідальності за вирішення соціально-економічних проблем, збереження навколишнього середовища, дотримання прав людини, протидії корупції та великої кількості інших питань, важливих для всього суспільства. В сучасних умовах глобалізації, коли банки прагнуть відповідати очікуванням клієнтів, партнерів та регуляторів з різних країн, дотримуватися суворих екологічних та соціальних стандартів, будувати міцну репутацію на міжнародному ринку корпоративна соціальна відповідальність стає новою філософією банківського бізнесу.

Згідно з Міжнародними рекомендаціями «ISO 26000:2010. Керівництво із соціальної відповідальності» соціальна відповідальність визначається як відповідальність організації за вплив її рішень та діяльності на навколишнє середовище через прозору та естетичну поведінку, яка сприяє стійкому розвитку, включаючи здоров'я та благополуччя суспільства; враховує

ABSCHNITT 3.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

очікування зацікавлених сторін; відповідає застосовуваному законодавству й узгоджується з міжнародними нормами поведінки; впроваджується у всій компанії [1]. Стандарти корпоративної соціальної відповідальності банківського бізнесу задекларовані у першій глобальній угоді «Принципи ООН з відповідального банкінгу» [2], відповідно до якої банки-підписанти зобов'язуються узгодити свої бізнес-стратегії та практики з цілями сталого розвитку. В «Політиці Національного банку України з розвитку сталого фінансування на період до 2025 року» [3] корпоративна соціальна відповідальність є площиною для імплементації екологічних, соціальних та управлінських (environmental, social and governance, ESG) факторів діяльності фінансових установ як ключової засади розвитку сталого фінансування в Україні (рис. 1).

Рис. 1. Місце корпоративної соціальної відповідальності у розвитку сталого фінансування в Україні

Джерело: сформовано з [3]

Тож незважаючи на складну економічну ситуацію в Україні, подальший розвиток вітчизняного банківництва на пряму залежить від запровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності як одного з базових елементів концепції соціальної відповідальності. Адже в умовах

ABSCHNITT 3.

**FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND
WIRTSCHAFTSPRÜFUNG**

невизначеності та руйнувань банкам доводиться переглядати свої пріоритети, шукати нові шляхи розвитку та одночасно нести відповідальність перед своїми клієнтами, співробітниками, суспільством та країною і в цих умовах саме модель корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) може стати орієнтиром для українських банків.

Останніми роками в Україні встигли сформуватися одразу декілька особливостей, які відрізняють КСВ у нашій країні від інших. Така трансформація відбувається у двох напрямках – зовнішньому та внутрішньому [4]. За зовнішнім напрямом бізнес докладає потужних зусиль у сприянні забезпеченню Збройних Сил, допомозі ВПО, українцям, які опинились у складних життєвих обставинах (зокрема тим, хто зазнав шкоди, завданої бойовими діями, ворожими терористичними актами, тимчасовою окупацією). Внутрішня КСВ не менш значуща для бізнесу, ніж зовнішня, і пов'язана з репутацією компанії. Якщо раніше КСВ переважно була пов'язана з потребою залучення персоналу вищої кваліфікації і створення умов для повнішого розкриття його потенціалу, то з розгортанням повномасштабної війни КСВ стала загальноприйнятною цінністю та політикою компаній, яка стосується всіх співробітників (фінансова, психологічна та юридична підтримка).

За методикою рейтингу «Репутаційні активісти» (табл. 1), що відображає репутацію банківських установ згідно з соціальною орієнтованістю та позиціями, рейтинг управління корпоративною репутацією у 2024 році очолюють «Монобанк», «Sense bank» та «Приватбанк» (табл. 2) (у 2023 році лідируючі позиції займали «Приватбанк», «Ощадбанк» та «Sense bank»).

Таблиця 1

**Показники національного рейтингу якості управління корпоративною
репутацією**

Показник	Характеристика
Репутаційна стабільність	Наявність активної PR-служби; системний характер роботи; об'єктивна основа для формування позитивної репутації (якісний продукт/послуга, якісне управління, яскраві та компетентні спікери та ін.); позитивна реакція цільових аудиторій на PR-активність; інший позитивний ефект докладених компанією зусиль з управління репутацією.
Медіаактивність	Відкритість до спілкування зі ЗМІ всіх типів; якість повідомлень, що розповсюджуються, впізнаваність і цитованість спікерів; позитивний ефект медіазусиль, яких докладають.
Інноваційний підхід	Наявність власних нестандартних PR-рішень; системна робота з new-media та в digital-сегменті; позитивна реакція цільових аудиторій на креативні та нестандартні рішення; позитивний ефект від інновацій, що впроваджують.

ABSCHNITT 3.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

Продовження табл. 1

Показник	Характеристика
Іміджевий капітал КСВ	Системна робота з інформування цільових аудиторій щодо проєкту КСВ; реальна користь проєктів КСВ для суспільства; ступінь соціальної відповідальності компанії щодо персоналу, споживачів, бізнес-партнерів; позитивне сприйняття роботи підприємства у сфері КСВ.
Антикризова стійкість	Наявність у компанії стратегії антикризового реагування; адекватність використовуваних інструментів, їхнє успішне застосування; підтримка компанії цільовими аудиторіями; позитивний ефект докладених зусиль.

Джерело: взято з [5]

В цілому, спостерігається суттєве підвищення загального балу учасників рейтингу. Це демонструє, що комунікаційні команди в банківській сфері постійно розробляють більш ефективні моделі комунікацій і репутаційного менеджменту в умовах постійного інформаційного й інфраструктурного стресу.

Таблиця 2

Рейтингування банківських установ за 2024 рік

№	Назва банку	Репутаційна стабільність	Іміджевий капітал КСВ	Медіа-активність	Інноваційний підхід	Антикриза року	Підсумкова оцінка
1	Monobank	46,76	45,14	46,00	46,05	45,76	229,71
2	Sense Bank	41,00	41,67	42,67	41,67	44,00	211,01
3	Приватбанк	40,31	38,51	38,08	36,28	37,62	190,80
4	ПУМБ	36,33	36,67	39,60	35,00	40,67	188,27
5	Ощадбанк	36,50	36,00	37,00	35,50	35,50	180,50

Джерело: дані сформовано з [5]

Якщо узагальнити прояви корпоративної соціальної відповідальності банків, то можна сформулювати сучасну п'ятикомпонентну модель КСВ. Ця модель вперше фіксує досвід компаній в Україні після повномасштабного вторгнення, та може використовуватися іншими компаніями у світі під час конфліктів та стихійних лих [6]. Вона складається з основних пріоритетів, в які українські компанії інвестували або мали інвестувати під час війни, а саме:

ABSCHNITT 3.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND
WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

1. Безперервність роботи: забезпечення безперебійної роботи відділень, підтримка платоспроможності клієнтів, захист даних та інформаційних систем;

2. Безпека клієнтів та співробітників: турбота про фізичну та психологічну безпеку співробітників, забезпечення безпеки клієнтів у відділеннях банку, підтримка сімей загиблих та поранених співробітників;

3. Допомога державі та армії: перерахування коштів на потреби Збройних Сил України, підтримка програм з відновлення інфраструктури, співпраця з волонтерськими та гуманітарними організаціями;

4. Партнерська підтримка економіки: надання кредитів малому та середньому бізнесу, фінансування програм з підтримки безробітних, інвестування в розвиток країни та фінансування інноваційних проєктів, партнерство з національними та місцевими органами влади;

5. Фінансування соціальних та гуманітарних проєктів: надання продуктів харчування, забезпечення медикаментами, допомога з житлом, забезпечення людей психологічною допомогою та допомога дітям.

Війна в Україні з її руйнівними наслідками у різних сферах (економічній, соціальній, екологічній) спричиняє нові виклики перед банками і особливо потребує відповідальних підходів в прийнятті рішень. Більше того, в період відновлення банківського фінансування потребуватимуть численні інфраструктурні проєкти, відбудова міст і промисловості. У цих умовах особливо важливо узгоджувати свою діяльність із цілями сталого розвитку, розширювати КСВ-активності, максимально прозоро й відповідально використовувати майбутні фінансові ресурси.

Висновки. Соціально-економічний ефект від посилення КСВ банківського бізнесу в сучасних умовах проявляється у покращенні репутації установи; посиленні національної згуртованості; підтримці економіки, зайнятості населення; підвищенні довіри до банківської системи серед споживачів та збільшення їх кола; забезпечення соціальної стійкості. Можна вважати, що КСВ є певною формою інвестицій, завдяки яким формується позитивний імідж банку відповідно до нових цінностей суспільства. Від повноти імплементації та подальшого розвитку запропонованих напрямів п'ятикомпонентної моделі КСВ значною мірою залежить успіх України у забезпеченні сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] ISO 26000:2010. Guidance on social responsibility. Вилучено з: <https://www.iso.org/standard/42546.html>
- [2] Principles for Responsible Banking. Вилучено з: <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>.

ABSCHNITT 3.

FINANZEN UND BANKWESEN; BESTEUERUNG, BUCHHALTUNG UND
WIRTSCHAFTSPRÜFUNG

- [3] Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. Національний банк України. Вилучено з: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku>.
- [4] Коваль О. П. Корпоративна соціальна відповідальність під час війти та в повоєнному відновленні. Центр економічних і соціальних досліджень НІСД. Вилучено з: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-05/az_ksv-oglyad_10052024.pdf.
- [5] Репутаційні активісти. Результати ІХ національного рейтингу якості управління корпоративною репутацією. PRNext. 2024, квітень. Вилучено з: <https://repactiv.com.ua/magazine2024.pdf>.
- [6] Модель КСВ для компаній під час війни. CSR Ukraine. Вилучено з: <https://csr-ukraine.org/news/model-ksv-dlya-kompaniy-pid-chas-viyni/>.